

Uitspraaknr. 07.064

Datum:

27 juni 2007

Ouderbijdrage, uitsluiting leerling en diens moeder van het bijwonen van de diploma-uitreiking; klacht gedeeltelijk gegrond; voortgezet onderwijs.

De klacht

Een moeder klaagt erover dat de school haar en haar zoon niet wil toelaten tot de diploma-uitreiking nu zij een deel van het geld voor extra schoolmiddelen niet betaalt.

De visie van partijen

De moeder heeft haar klacht nader toegelicht.

Ook de directie heeft haar standpunt uitgebreid en gemotiveerd toegelicht.

Overwegingen van de Commissie

De Commissie heeft de klacht als versnelde behandeling ter zitting gebracht om nog voor de feitelijke diploma-uitreiking haar oordeel en advies aan het schoolbestuur uit te kunnen brengen. Voor zover de moeder mede heeft willen klagen over de hoogte van de kosten voor aanvullende leermiddelen c.q. het boekenpakket, beoordeelt de Commissie die kant van de zaak niet.

Zij beperkt zich in de spoedprocedure tot een beoordeling van de redelijkheid van de maatregel de zoon noch haarzelf voor de diploma-uitreiking uit te nodigen in verhouding tot het verwijt dat de school de moeder maakt, namelijk dat zij haar financiële verplichtingen niet zou zijn nagekomen.

De directie heeft als toelichting op haar beleid naar voren gebracht bewust de vrijwillige ouderbijdrage te hebben afgeschaft en in de plaats daarvan te werken met een zo specifiek mogelijk aan een leerjaar/sector gekoppeld leermiddelenpakket dat, naast de schoolboeken, vereist is voor leerlingen om het onderwijs van dat leerjaar/die sector met succes te doorlopen. De Commissie acht zich niet bevoegd te beoordelen of de inhoud van genoemd leermiddelenpakket voorwaardelijk is voor het succesvol doorlopen van het onderwijs.

Voor de Commissie is wel van belang wat de regelgeving ter zake van ouderbijdragen is. Artikel 27 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) schrijft voor dat een geldelijke bijdrage slechts geïnd mag worden als aan de ouders is verteld dat die vrijwillig door hen wordt aangegaan en niet gekoppeld is aan de toelating van hun kind tot de school. Van het laatste is in casu geen sprake. Een andere voorwaarde die de WVO stelt is dat een specificatie van de onderscheiden voorzieningen aan de ouders wordt verstrekt zodat zij de mogelijkheid

hebben te kiezen waarvoor zij wel en waarvoor zij niet de overeenkomst met de school aangaan.

In de voorlichtingsbrochure van het ministerie van OCW aangaande de ouderbijdrage wordt gesteld dat een gevolg van het niet of gedeeltelijk betalen dan wel is dat de school kan besluiten een leerling niet te laten deelnemen aan de activiteiten waarvoor niet betaald is. Een school mag een leerling echter niet uitsluiten van het volgen van het reguliere onderwijsprogramma of weigeren een diploma uit te reiken (uitgave ministerie OCW juni 2003).

De Commissie stelt vast dat het leermiddelenpakket niet nader gespecificeerd aan de ouders is gepresenteerd met een totaalprijs van 140 euro. Daarnaast is een bedrag van 50 euro in rekening gebracht voor deelname aan een examen. Hiervoor samen ontvingen de ouders één acceptgiro.

De Commissie heeft eveneens moeten vaststellen dat de school de ouders niet expliciet erop heeft gewezen dat a) zij de overeenkomst niet verplicht waren aan te gaan, of b) dat zij door een overeenkomst ter zake te ondertekenen zich alsnog zouden verplichten tot betaling van de overeengekomen bijdrage. De directie heeft de Commissie laten weten een dergelijke overeenkomst ook niet ter tekening aan de ouders toe te sturen.

De Commissie heeft tevens vastgesteld dat er discussie mogelijk is over de activiteiten waarbij een leerling wiens ouders niet of gedeeltelijk betaald hebben, van activiteiten mag worden uitgesloten. Door in het pakket leermiddelen op te nemen – zoals de school stelt – die onmisbaar zijn voor het volgen van het reguliere onderwijs, of een kledingstuk zonder welk een leerling niet veilig de les kan bijwonen, is de school mogelijk de grens van wat met een vrijwillige ouderbijdrage kan worden overeengekomen gepasseerd.

Of dit de school verwijtbaar is, betwijfelt zij echter. De Commissie constateert dat de voorlichting van het ministerie in deze niet behulpzaam is. Enerzijds wordt daarin naar voren gebracht dat de enige wettelijk verplichte bijdrage die ouders moeten betalen het lesgeld is voor leerlingen vanaf 16 jaar. Anderzijds beschrijft de brochure de schoolpraktijk in het voortgezet onderwijs waarin ouders een bijdrage voor schoolboeken wordt gevraagd, maar betitelt deze tevens als 'vrijwillige bijdrage'. Theoretisch kan zich de situatie voordoen dat ouders weigeren die te betalen, waardoor hun kind de lessen zonder boeken alsnog moet kunnen bijwonen, immers dat is regulier onderwijs.

In de meeste gevallen zullen ouders de boekenbijdrage wel betalen en ook in dit geval is dat gebeurd. De Commissie constateert evenwel dat er principieel geen verschil tussen het boekenpakket en de aanvullende leermiddelen bestaat, waar het gaat om het vrijwillige karakter ervan.

Dit prangt temeer daar de school juist een deel dat vroeger tot het boekenpakket behoorde daaruit heeft gehaald en meer specifiek toegespitst op leerjaar/sector terug heeft laten keren in het aanvullende pakket, met het oogmerk ouders niet onnodig op kosten te jagen. De school heeft zich nu geconfronteerd gezien met discussie over onderdelen die voorheen door de ouders via het boekenpakket werden afgenomen.

Dit laat onverlet dat de school in gebreke is gebleven door het karakter van de bijdrage aan de ouders niet te duiden noch een specificatie van de voorzieningen te geven en hen een

keuzemogelijkheid te bieden, met als gevolg mogelijk de weigering van hun kind tot deelname aan niet-betaalde schoolactiviteiten.

Vervolgens doet zich de vraag voor of de ouders, ondanks dat hen bovenstaande niet verteld is, toch geacht mogen worden de overeenkomst met de school op de een of andere wijze wel te zijn aangegaan. De Commissie constateert dat de zoon het grootste deel van het aanvullende pakket aan voorzieningen wel heeft afgenomen c.q. gebruikt via verstrekking door de docenten. Ook heeft zij kennisgenomen van de schriftelijke verklaring van de moeder waarin deze stelt dat als de school haar nog wat ingeleverde boeken vergoedt zij dat bedrag “met de nog openstaande rekening kan verrekenen”. Voor de Commissie staat aldus niet ter discussie dat de moeder een toezegging tot betalen aan de school heeft gedaan, noch dat het aanvullende leermiddelenpakket is afgenomen.

In de overeenkomst die aldus tussen school en de moeder is ontstaan kan tenslotte de leerling niet ontbreken. Ook van hem kan een bijdrage aan zijn eigen leerproces verwacht worden als tegenprestatie voor hetgeen de school hem aan onderwijs biedt, gefaciliteerd door onder meer het boekenpakket en de aanvullende leermiddelen via het contract met zijn ouders. Het beste bewijs dat de zoon aan zijn leerprestatie heeft voldaan is geleverd door het feit dat hij voor zijn eindexamen is geslaagd. Dit feit geeft hem recht op de ontvangst van een diploma dat als bewijsstuk voor zijn presteren maatschappelijke waarde vertegenwoordigt.

Voor de Commissie staat daardoor voorop dat de zoon, net als de andere leerlingen recht heeft op dezelfde behandeling die de school toepast op andere geslaagden, namelijk ten tijde van een feestelijke uitreiking hem zijn diploma overhandigen. Hoewel de school niet verplicht is aan de diploma-uitreiking een feestelijk karakter te geven en zij zich erop had geprepareerd de zoon op een andere wijze zijn diploma te geven, acht de Commissie het gelet op het feit dat de zoon aan zijn verplichtingen heeft voldaan en geen schuld of verantwoordelijkheid draagt voor het betalingsgedrag van zijn moeder disproportioneel om hem voor de festiviteiten niet uit te nodigen maar op een maandagochtend zijn diploma te laten ophalen. De schade die hem hiermee wordt toegebracht voor iets waarvoor zijn moeder verantwoordelijkheid draagt, acht de Commissie te groot.

Zij vindt het argument van de school dat in de praktijk dit drukmiddel als incassomiddel effectief is gebleken daaraan ondergeschikt en kan zich bovendien niet aan de indruk onttrekken dat de directie misbruik van bevoegdheid heeft gemaakt door de zoon te treffen op een terrein waarop hem geen verwijt te maken was en dat geen verband hield met de bijdrage die zijn moeder nog moest leveren. Tot de aanvullende leermiddelen rekende de school immers niet het bijwonen van examenfestiviteiten. Daarnaast merkt de Commissie op dat het toepassen van dit middel op geen enkel moment eerder aan de zoon of zijn moeder is voorgehouden, noch schriftelijk is vastgelegd in de regeling, de schoolgids of de gevoerde correspondentie.

De Commissie acht de klacht met betrekking tot de weigering van de zoon gegrond.

Met betrekking tot de vraag of de school de moeder mag weren van de feestelijke diploma-uitreiking, komt de Commissie tot een ander oordeel.

De Commissie heeft onweersproken vastgesteld dat de school de moeder de afgelopen jaren welwillend tegemoet is getreden toen zij zich beriep op haar financiële omstandigheden door het bedrag voor aanvullende leermiddelen met de helft te verlagen. Ook heeft de school

bemiddeld in terugkoop van boeken door Van Dijk Educatie; boeken, die niet tot de aanvullende leermiddelen behoorden. De moeder heeft in haar ongenoegen over de aangeschafte boeken aanleiding gezien zich te verschonen van het betalen van het aanvullende pakket, dat wel degelijk door haar zoon gebruikt is. De argumenten die de moeder daarvoor heeft aangedragen hebben de Commissie niet overtuigd. De moeder heeft de Commissie onvoldoende overtuigend aangetoond dat de lesboeken onnodig zijn aangeschaft. Voor het feit dat de zoon ze niet veel gebruikt heeft, acht de Commissie de verklaring van de directie, ondersteund in twee schriftelijke getuigenissen van docenten en een overzicht uit het absentieregister, voldoende aannemelijk.

Ware dit anders geweest, dan had de school zich ten onrechte beroepen op de mate waarin zij reeds op eerdere momenten aan de financiële positie van de moeder was tegemoet gekomen.

Dat dit laatste nu wel heeft bijgedragen in de beslissing van de directie de moeder niet voor de feestelijke diploma-uitreiking uit te nodigen, kan de Commissie billijken. De kosten van de feestelijke diploma-uitreiking komen volledig voor rekening van de algemene middelen van de school en zijn niet doorbelast aan ouders. De school biedt hen die festiviteiten aan en maakt daarvoor kosten. Dat het dan niet gepast voelt om de moeder daarin te laten participeren terwijl zij, volgens de school ongegrond en nu door de Commissie evenmin als gegrond betiteld, de school op kosten jaagt, acht de Commissie niet onredelijk.

De klacht met betrekking tot de beslissing de moeder niet bij de diploma-uitreiking uit te nodigen, acht de Commissie aldus ongegrond.

Dat gezegd hebbende, beveelt de Commissie het schoolbestuur niettemin aan aan de zoon te laten weten dat met hem naar de diploma-uitreiking meegekomen familieleden niet de toegang zal worden geweigerd. De Commissie komt hiertoe in lijn met haar beoordeling van het eerste klachtonderdeel jegens de zoon, waarin zij uitspreekt dat hem eenzelfde behandeling toekomt als andere geslaagden en hem ten onrechte een sanctie was opgelegd waar die niet voor bedoeld is en die disproportioneel is. Door zijn moeder te weigeren treft de school de zoon in feite alsnog voor iets waaraan hij geen schuld draagt.

Het oordeel van de Commissie

De klacht dat de school de zoon niet wil toelaten tot de diploma-uitreiking nu diens moeder een deel van het geld voor extra schoolmiddelen niet betaalt, is gegrond.

Voor het overige is de klacht ongegrond.

Aanbevelingen van de Commissie

De Commissie beveelt het schoolbestuur aan:

aan de zoon te laten weten dat met hem meegekomen familieleden niet de toegang tot de diploma-uitreiking zal worden geweigerd.

Daarnaast beveelt zij het schoolbestuur aan de regelgeving met betrekking tot de (vrijwillige) ouderbijdragen in al haar consequenties te bestuderen en daaraan op juiste wijze toepassing te geven.